

EKOTOPYA

“ORTAK EVİMİZİN GAZETESİ”

05.10.2026 | SAYI: 1

2 HAFTALIK BAĞIMSIZ DİJİTAL EKO-GAZETE

GEZEĞEN GÜNDEMİ

Sayfa 1: Eko-Politik Eşik

Küresel iklim müzakereleri, çevre hukuku, ulusal yasalar, karbon politikaları ve kentsel ekolojik krizlerin-politik arka planı

Sayfa 2: Yeşil Aklama Radarı

Şirketlerin ESG sürdürülebilirlik raporlarının eleştirel analizi, amaç odaklı pazarlama pratikleri ve yeşil aklama teşhirleri.

Sayfa 3: Döngüsel Habitat

Al-yap-at çizgiselliğine meydan okuyan beşik- ten-beşiğe (C2C) modelleri, ileri dönüşüm, kentsel atık yönetimi ve yerel sıfır atık inisiyatifleri.

Sayfa 4-5: Yaşayan Bilim

Yenilenebilir enerji teknolojileri, agroekoloji geleneksel tohum ağları, dijital ekolojive yapay zekânın görünmeyen kaynak/enerji maliyetleri

Sayfa 6: Kültür Bostanı

Ekolojik bilinç aşılayan sanat projeleri, Antroposen çağı kitap/belgesel incelemeleri. aktivist, araştırmacı ve üreticilerle derinlemesine mülakatlar.

KÜNYE

YÖNETİM YERİ

Sürdürülebilirlik ve İletişim Modül Dersi Atölyesi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: İlknur Gümüş

Yazı İş. Md. Yardımcısı: Firdevs Bozçalı

Görsel Yönetmen / Mizanpaj Editörü:

Busenur Sümeyyoğlu/Berfin Tuzgınlmaz

Dijital Dağıtım ve İletişim Sorumlusu:

Durdona Botirova

Editör Yardımcıları ve

Muhabirler: Kerem Aktı/Zehra

Karaman/Selin Deniz

ORTAK EVİMİZİN SESİNİ YÜKSELTİRKEN: EKOTOPYA'YA HOŞ GELDİNİZ!

Yazı İşleri Müdüründen:

Bir kelimeyle başladı her şey: Ekotopya. Ernst Callenbach'ın ufuk açıcı eserinde, doğayla savaşmayan, aksine onun ritmiyle dans eden, tüketmek yerine üretmeyi seçen alternatif bir geleceğin kapıları aralanmıştı. Bugün içinde bulunduğumuz ekolojik krizler ve grileşen metropoller, bize Callenbach'ın hayal ettiği bu ekolojik dengeyi sadece edebi bir ütopya olarak değil, acil bir yaşam pratiği olarak önümüze koyuyor. Okumakta olduğunuz bu dijital sayfalar, betonlaşan zihinlerimizde yeşil filizler yeşertmek için yola çıkan bir öğrenci çabasının, ortak bir vicdan hareketinin ürünüdür. Peki, neden böyle bir yayın çabasına girdik? Çünkü halkla ilişkiler ve tanıtım bölümünde öğrendiğimiz teorik bilgilerin gezegenin acil çağrısına sessiz kalma lüksü yok. Medyanın, dili ve imgeleri kurma gücünü ekosistemin haklarını savunmak için kullanabileceğimize inanıyoruz. Sürdürülebilirlik ve İletişim Modül dersinin mutfağında pişen bu dijital gazete; al-yap-at döngüsüne, yeşil aklamalara ve kentsel yabancılaşmaya karşı kalemimizi kullanılma arzusundan doğdu.

Ekotopya'nın sayfalarında okuyucularımızı neler bekliyor?

Gazetemizin ilk sayısından itibaren, ortak evimizin her köşesine dokunan zengin bir içerik haritası ördük. Eko-Politik Eşik'te, küresel iklim müzakerelerinin ve kentsel krizlerin ardındaki ekonomi-politik dengesizlikleri masaya yatırıyoruz.

Yeşil Aklama Radarı'nda, şirketlerin parıltılı sürdürülebilirlik raporlarının arkasındaki gerçeği eleştirel bir gözle süzüyor, pazarlama hilelerini ifşa ediyoruz.

Döngüsel Habitat'ta, sıfır atık inisiyatiflerini ve kentsel metabolizmayı dönüştüren beşik-ten-beşiğe (C2C) modelleri keşfe çıkıyoruz.

Yaşayan Bilim'de, yenilenebilir enerjiden agroekolojiye, yapay zekânın ekolojik maliyetlerinden dijital ekolojiye uzanan geniş bir yelpazede geleceğin teknolojilerini sorguluyoruz.

Ve son olarak Kültür Bostanı'nda, eko-sanat projeleri, Antroposen edebiyatı ve doğayla yeniden bağ kuran üreticilerle yapılan derinlemesine mülakatlarla ruhumuzu besliyoruz.

Ekotopya yalnızca haber okunan bir gazete değil; birlikte düşündüğümüz, eleştirdiğimiz ve en önemlisi umut tazelediğimiz bir kamusal alan. Callenbach'ın ekotopyasını kitap raflarından çıkarıp sokağa, ekrana ve zihinlerimize taşıma yolculuğumuzda bize katıldığınız için teşekkür ederiz.

Toprağın ve geleceğin sesine kulak vermeniz dileğiyle...

Keyifli okumalar!

İlknur Gümüş

HIMALAYALAR ÇÖKERKEN BM NEREDE?

Nepal'de "Sıvı Beton" Felaketi ve Küresel Finansın Bürokratik Duvarı

26 Ağustos'ta Nepal-Çin sınırındaki Himalayalar'da meydana gelen büyük buzul çökmesi ve ardından yaşanan **5,2 büyüklüğündeki** sarsıntı, Trishuli Nehri havzasında yıkıcı sel ve heyelanlara yol açtı. Su, kaya ve balçık karışımından oluşan dev kütleler yaklaşık **10 dakikada 20 kilometre** ilerledi.

FELAKETİN NEDENİ NE?

GFZ Helmholtz Jeobilimler Merkezi ve uluslararası uzmanların ilk analizlerine göre Langtang Lirung Dağı'nda yaklaşık **610 metre** genişliğindeki bir buzul, **1.200 metre** yükseklikten çöktü. Eriyen buzun kaya ve toprakla birleşmesi, vadilerden **"sıvı beton"** gibi akan dev bir sel oluşturdu. Uzmanlar, küresel ısınmanın Himalayalar'daki buzul erimesini hızlandırarak ani sel riskini artırdığını belirtiyor.

NEPAL'DEKİ 'SIVI BETON' FELAKETİ VE KÜRESEL FINANSIN BÜROKRATİK DUVARI

HİMALAYALAR ÇÖKERKEN BM NEREDE?

Nepal, **BM Kayıp ve Zarar Fonu'ndan (FRLD) 20 milyon dolar** yardım talep etti. Ancak fonun ilk finansman turunda **342 milyon dolar** kaynak bulunmasına rağmen, dünya genelinden gelen talepler **2,8 milyar dolara** ulaştı.

Eylül 2026 sonu itibarıyla taahhüt edilen yaklaşık **822 milyon doların** yalnızca yarısı nakit olarak yatırılmıştı. Nepal'in başvurusunun değerlendirilmesi Aralık ayındaki yönetim kurulu toplantısına bırakıldı. Bu nedenle ülkeye henüz doğrudan kaynak aktarılmadı.

Nepal'in istediği **20 milyon dolar, 2,64 milyar dolarlık** doğrudan hasarın yalnızca **%0,7'sini** karşılıyor.

NEPAL NE KADAR ZARAR GÖRDÜ?

Felaketin doğrudan hasarı **2,64 milyar dolar**, yeniden inşa maliyetinin ise **4,73 milyar dolar** olacağı tahmin ediliyor. Bu rakam, Nepal'in **GSYH'sinin yaklaşık %10'una** denk geliyor.

69 km yol, 41 araç köprüsü ve 68 asma köprü hasar gördü.

Rasuwağadhi sınır kapısında **1.000'den fazla** elektrikli araç ve yüzlerce konteyner zarar gördü.

13 hidroelektrik santralının hasar görmesiyle **431 MW elektrik kapasitesi** devre dışı kaldı.

Yaklaşık 7.570 ev yıkıldı.

4.000 hane temiz suya erişimini kaybetti; bazı su kaynaklarında **E.coli** tespit edildi.

KIYIDAKİ KELİMELE R SÖZLÜĞÜ:

Kosmos (Antik Yunan): Evrenin sadece boşluk değil, "düzenli, uyumlu ve estetik bir bütün" olduğu fikri. (Eskilerin gözünde doğa, bozulmaması gereken kusursuz bir sanat eseri idi.)

YEŞİL AKLAMA RADARI: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK & MARKA

PUMA

YEŞİL AKLAMA
RADARI:
ŞEFFAFLIK
MASKESİ, 6,4
MILYON
METREKÜPLÜK
SU ÇEKİMİ VE
SERMAYENİN
SÜRDÜRÜLE-
BİLİRLİK İSYANI

Sürdürülebilirlik raporları, şirketlerin çevresel ve sosyal performanslarını aktarırken tüketici zihnindeki "halo etkisini" tetikleyen stratejik birer algı aracı olarak kurgulanıyor. PUMA, 2025 raporunda Kurumsal Risk Yönetimi (ERM) çerçevesinde iklim krizinden işçi haklarına kadar her şeyi kusursuz bir etki haritasıyla listelerken, kağıt üzerindeki bu kusursuz risk matrisi sahadaki fiziksel gerçeklikle karşılaştığında birer "halkla ilişkiler kalkanına" dönüşüyor.

Örneğin, ocak ayında bir hint tabakhanesinde habersiz yapılan denetimler, işçilerin tehlikeli kimyasallara maruz kaldığını ve aşırı çalıştırıldıklarını ortaya koyarken; riskleri rapora yazmanın, o risklerin insana verdiği zararı durdurmaya yetmediğini acı bir şekilde gözler önüne seriyor.

Zihin, sunulan tek bir parlıtlı rakamla tatmin olup bütünün başarısızlığını görmezden gelmeye meyilliyken, PUMA bu bilişsel eğilimi ve Z kuşağının şeffaflık talebini ustalıkla manipüle ediyor. PUMA Kıdemli Kurumsal İletişim Direktörü Kerstin Neuber'in **"Zorluklarımızı ve başarılarımızı dürüstçe paylaşıyoruz"** söylemi, tam da bu stratejinin ambalajını oluşturuyor. Şirket, ayakkabı çifti başına çöp atıklarında **%87,8** azalma veya kumaş atıklarının **%99**'unun çöplükten yönlendirilmesi gibi özenle seçilmiş vitrin verilerini parlatırken; 2025 yılında yukarı akış değer zincirindeki toplam su çekimlerinin **6,4** milyon m³'ye ulaşmasını ve bunun **%57,9**'unun yüksek su stresi yaşayan bölgelerden gelmesini arka plana itiyor. Su kaynakları tükenen yerel halkın hakkı küresel üretime akıtılırken, bu durum raporda küçük detaylar olarak geçiştiriliyor.

Üstelik bu süslü şeffaflık maskesi artık yalnızca tüketicileri değil, sermayeyi de kandıramıyor. Hollanda merkezli ASN Impact Investors, hızlı moda üreten ve döngüsel iş modeli için yeterli adımlar atmayan şirketleri dışlama kararı alarak PUMA'ya bayrak açtı. Fon Direktörü San Lie, Şirketler son yıllarda durumu iyileştirmek için yeterli adımlar atamadı; Shein ve Temu gibi oyuncularla rekabet uğruna sürdürülebilirlik feda ediliyor, bu yüzden yatırım yapmayı bırakıyoruz diyerek sektörün gerçeğini yüzlere çarpıyor. Yeşil aklama radarının teşhir ettiği temel çelişki de tam burada yatıyor.

Bir marka, su stresi altındaki milyonlarca metreküplük suyu halkın elinden alırken, fabrikalarda işçiler tehlikeli kimyasallarla boğuşurken bunu şeffafız diyerek CDP dereceleriyle pazarlıyorsa, sunulan bu sürdürülebilirlik anlatısı gerçeği yansıtmaz. Şeffaflık söylemleri birer yeşil aklama kalkanı mı, yoksa sermayenin de arkasında durmadığı bir illüzyon mu? Gerçek sorumluluk, riskleri kağıt üzerinde listelemek değil; ekolojik adaletsizliğin somut bedeliyle yüzleşmektir.

KIYIDAKİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Kintsugi Estetiği (Japonya): Kırılan seramikleri altınla birleştirerek daha değerli kılan felsefenin ekolojideki karşılığı: Yıkımı gizlemek değil, onararak hikayeyi güçlendirmek.

DÖNGÜSEL EKONOMİ

ÇÖPE GITMEK YERINE YENİDEN ÜRETİLEN İKİ GIDA HİKÂYESİ – BİR FİNCAN KAHVENİN YENİDEN DÖNÜŞÜMÜ

Her sabah milyonlarca insan güne bir fincan kahve ile başlıyor. Fakat içilen kahveden sonra geriye kalan telve çoğu zaman düşünülmeden çöpe atılıyor. Oysa kahvenin fincanımızdaki yolculuğu, son yudumla bitmek zorunda değil.

Kahve telvesi, doğru şartlar sağlandığında istiridye mantarları için bir yeniden dönüşüm başlatıyor. Böylece bir tüketim ürününün geride bıraktığı atık, başka bir gıdanın üretim sürecine yeniden dahil edilir.

Süreç, kullanılmış kahve telvesinin toplanmasıyla başlar. Telve nemi ve besin içeriği, *Pleurotus ostreatus* miseli yumunun gelişimi için elverişlidir. Miselyum zaman içerisinde kahve telvesi ve diğer organik materyallerin içinde yayılır. Ortam tamamen kolonize olduğunda, uygun sıcaklık, nem, hava ve ışık koşulları sağlanarak mantarın oluşması teşvik edilir. Böylece kahve telvesi yalnızca "çöp" olmaktan çıkar ve yeni bir gıdanın üretim döngüsüne dahil olur.

BİRADAN EKMEĞE

Bir bira üretim atığı, yeni bir gıda hammadmesine dönüşüyor. Bir bira içtikten sonra hikâyenin bittiğini düşünüyoruz. Oysa üretimden geride kalan arpa posasının yeni bir hayatı var. Bira yapılırken arpanın bir kısmı kullanılıyor ve geriye bira posası adı verilen bir yan ürün kalıyor. Protein ve lif açısından zengin olan bu posa, çöpe gitmek yerine yeniden değerlendirilebiliyor.

POSA NASIL YENİDEN GIDAYA DÖNÜŞÜYOR?

Önce bira üretiminden kalan posa kurutuluyor. Daha sonra öğütülerek un gibi kullanılabilir bir malzemeye dönüştürülüyor. Bu malzeme, belirli miktarlarda başka unlara eklenerek ekmek, kraker, kurabiye ve atıştırmalıkların yapımında kullanılıyor.

Bira posası yeniden kullanıldığında hem organik atığın azalmasına katkı sağlıyor hem de yeni bir gıda hammaddesi elde ediliyor.

Çünkü döngüsel ekonomide son, çoğu zaman bir başlangıçtır.

KIYIDAKİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Aşar Bereket Divanı: Eskilerin tüketim fazlasını israf etmeyip ertesi yıla "bereket payı" olarak ayırma geleneği. (Döngüsel ekonominin atası).

Döngüsel Habitat: Sıfır Atık & Kentsel Metabolizma

Sanayi Devrimi'nden günümüze kadar süren tüketim toplumunun bize çıkarmış olduğu geri dönüşümsüz tüketim yükü oldukça ağır. Bu bencil ve müsrif düzenden kurtulmak ya da en azından dünden daha bilinçli olmak için harekete geçmek şart. Yapabileceğimiz şeyler ise günlük hayatımızdaki standartları değiştirmekle başlıyor. Kent boyutunda ise daha köklü değişimler gerekiyor. Örneğin, yerel taksilerin veya taksi duraklarının filolarındaki araçların belirli bir oranının elektrikli olması zorunlu tutulabilir. Yerel belediyelerin kamu araçlarının bir kısmı da hibrit veya tam elektrikli araçlara dönüştürülebilir.

Asıl önemli nokta şudur: Dünden ne kadar daha iyi bir konuma gelebiliriz? Tek bir çalışma veya düzenlemeyle bir anda tam bir dönüşüm ve çevre bilinci elbette sağlanamaz; ancak dünden bir adım ileride olmak, israfı her geçen gün daha da azaltacaktır. Bireyler olarak elimizden geleni yapmalıyız; fakat bunu asla yeterli görmemeliyiz. Köklü bir yenilenme için yönetimlerin öncülük etmesi ve yol göstermesi şarttır. Dünyada **2.500'**den fazla yerel yönetimin, belediyenin ve bölgenin üyesi olduğu, sürdürülebilir kentsel kalkınma odaklı bir belediye ağı olan ICLEI (Uluslararası Yerel Çevre İnisiyatifleri Konseyi) bulunmaktadır. Bu ve benzeri küresel ağlar yerel yönetimler tarafından benimsenirse değişim, kısa sürede fark edilir düzeyde hızlanabilir.

İstanbul gibi megakentlerde, Avrupa'ya kıyasla metro ağı oldukça yetersizdir. Hâlihazırda bu derece yoğun bir trafiğin yaşandığı bir kentte, demir yolu ulaşımına ağırlık verilmeden bu sorunu çözmek pek mümkün değildir. Mesele sadece trafik problemi de değil; demir yollarının yaygınlaştırılması hem ekonomiyi rahatlatacak hem de yakıt tüketimini azaltacaktır. Ülke genelinde demir yolları artırılabilir ve bu hususta kapsamlı çalışmalar yürütülebilir; ancak ülkenin kalbindeki sorunlar devam ederken diğer adımların tek başına bir anlamı kalmayacaktır.

Japonya, bu konuda örnek alınabilecek önde gelen ülkelerden biridir. Kamikatsu Kasabası'nda çöp toplama araçları bulunmamaktadır. Burada yaşayan halk, ürettikleri atıkları doğrudan Sıfır Atık Merkezi'ne götürerek türlerine göre ayrıştırıp geri dönüşüme kazandırmaktadır. Halk, bu dönüşüm sürecinde teslim ettiği atığın miktarına ve türüne göre maddi karşılığı olan puanlar kazanmaktadır. Kazanılan bu puanlar belirli yerel dükkânlarda harcanabilmektedir. Ayrıca kasabada, toplanan puanlarla alışveriş yapılabilen bir ikinci el mağazası da mevcuttur. Yani halk, sadece atıkları dönüştürmekle kalmıyor; hâlihazırda kullanılabilir durumda olan eşyaları da dönüşümden kazandıkları puanlarla temin edebiliyor.

KIYIDAKİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Permakültür (Kalıcı Tarım): Doğal ekosistemlerin taklit edilerek, kendi kendine yeten yaşam alanlarının tasarlanması sistemi.

ÇÖPTEN GELECEĞE: GERİ DÖNÜŞÜM

Geri dönüşüm, atıkların yeniden işlenerek kullanılabilir hâle getirilmesidir. Ancak bu süreç sadece atıkları yeniden kullanmakla sınırlı kalmayıp toplumda çevre bilinci ve davranış değişikliği sağlayan kritik bir süreçtir.

Geri Dönüşümün Temelleri ve İnsan Bilinci

Plastik, cam, kâğıt, metal ve elektronik atıklar çöpe atılmak yerine geri dönüştürülebilir. Ancak etkili bir süreç için yalnızca kutu ve tesislerin bulunması yetmez; bireylerin atık türlerini ve yaşadıkları bölgedeki geri dönüşüm sistemini doğru bilmesi gerekir. Doğru bilgilendirilen toplum, geri dönüşümün temelini oluşturur.

Farkındalık Oluşturmada İletişim ve Sosyal Medya

Günlük hayatta fark etmeden ürettiğimiz ambalaj atıklarının ekonomiye ve doğaya kazandırılması için iletişim çalışmaları kritik rol oynar. Özellikle sosyal medyada paylaşılan kısa videolar, dikkat çekici görseller ve bilgilendirici kampanyalar, geniş kitlelerde çevre bilincini artırır ve doğru davranış kalıpları oluşturur.

Ayrıca somut teşvik mekanizmaları da farkındalığı sahaya yansıtır. Türkiye'de hayata geçirilen Depozito Yönetim Sistemi (DOA) kapsamında, vatandaşların ambalaj iadesiyle **1 TL** kazanması teşvik edilerek **130 milyon** içecek ambalajı geri dönüştürülmüştür. Bu durum **246 ton karbon emisyonunu** önlemiş ve **%11,4 enerji tasarrufu** sağlamıştır.

DOA HABER: 130 Milyon Ambalaj Geri Dönüşüme Kazandırıldı

1 Temmuz 2026'da başlayan Depozito Yönetim Sistemi (DOA) ile toplanan ambalajların **%67'sini PET, %17'sini alüminyum ve %16'sını cam** oluşturdu. Sistem, hem çevresel hem ekonomik katkısıyla geri dönüşüm bilincini desteklemektedir.

Geri dönüşüm ve Sıfır Atık kampanyaları hakkında sosyal medyada detaylı bilgi almak için resmi hesabı ziyaret edebilirsiniz:

Geleceğe Sürdürülebilir Bir Adım

Geri dönüşüm, yalnızca tesislerin varlığıyla değil; doğru iletişim, sosyal medya farkındalığı ve teşvik edici sistemlerin ortak gücüyle bir yaşam alışkanlığına dönüşür. Nitekim DOA Haber verilerinin de gösterdiği gibi, Depozito Yönetim Sistemi sayesinde **130 milyon** ambalajın geri kazandırılması, **246 ton karbon emisyonunun** engellenmesi ve **%11,4 enerji tasarrufu** sağlanması bu başarının somut bir kanıtıdır. Atılan her ambalaj ve uygulanan her teşvik edici model, hem doğamızı korumak hem de daha sürdürülebilir bir geleceği inşa etmek adına kritik bir adımdır.

KIYIDAKİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Cradle to Cradle (Beşikten Beşiğe): Tasarlanan her şeyin tıpkı doğada olduğu gibi hiç atık üretmeden tamamen başka bir döngüye hammadde olacak şekilde tasarlanması.

TEKSTİLDE DÖNGÜSELLİK MÜMKÜN MÜ?

Türkiye'de Tekstilde Döngüsellik

Türkiye'de tekstil atığının önemli bir bölümü yeniden üretime kazandırılabilir. Ticaret Bakanlığı'nın 2025'te yaptığı teknik incelemelerde Adana, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Uşak'taki tesislerde tekstil atıklarının mekanik ve termokimyasal yöntemlerle işlendiği; bazı tesislerde geri kazanılmış elyaftan yeniden iplik üretildiği görüldü.

Türkiye için önemli merkezlerden biri Uşak. 2021 tarihli resmi fizibilite raporunda Türkiye'de yılda yaklaşık 1,155 milyon ton tekstil atığı olduğu ve Uşak'ın tekstil geri dönüşümünde yaklaşık **%80** paya sahip olduğu belirtiliyor. Rapora göre Uşak'taki fabrikalarda yılda yaklaşık **450 bin** ton tekstil atığı işleniyor. Yatırım Ağı Destekleri

İTKİB'in yayınladığı çalışmada da Türkiye'de yılda yaklaşık **1 milyon** ton tekstil atığı olduğu belirtiliyor. Geri kazanılan tekstillerin yalnızca yeniden kıyafet üretiminde değil; keçe, otomotiv tekstilleri, inşaat malzemeleri, temizlik bezleri, battaniye, kilim ve çeşitli kumaşlarda kullanılabildiği aktarılıyor.

PEKİ “DÖNGÜSELLİK” NEREDE BAŞLIYOR?

Sanko/RE&UP tarafında ise doğrudan “tekstilden tekstile dönüşüm” hedefleniyor. Ticaret Bakanlığı

Türkiye'deki sektör kuruluşları da bu dönüşümü yalnızca atık yönetimi olarak değil, üretim modelinin değişimi olarak ele alıyor. UTİB, tekstil sektöründe döngüsel ekonomi ve sürdürülebilir üretim konusunda firmaların dönüşüm geçirdiğini belirtiyor.

Atık kumaş → elyaf → iplik → kumaş
→ yeni ürün

Bu sistem Türkiye'de zaten uygulanıyor.

Örneğin Ticaret Bakanlığı'nın incelediği Bossa tesisinde tekstil atıklarının mekanik geri dönüşümü ve bu atıklardan elde edilen geri kazanılmış elyafla iplik üretimi gerçekleştiriliyor.

TÜRKİYE “ÇÖP” DEDİĞİ KUMAŞI YENİDEN ÜRETİYOR !

Moda hızla değişirken tekstil atıkları da büyüyen bir çevre sorununa dönüşüyor. Türkiye ise Uşak'tan Gaziantep'e, Adana'dan Kahramanmaraş'a uzanan geri dönüşüm tesisleriyle atık kumaşları yeniden elyafa ve ipliğe dönüştürüyor. Ancak uzmanlara göre gerçek döngüsellik yalnızca geri dönüşümden değil, ürünün tasarımından kullanım süresine kadar tüm üretim zincirinin değişmesinden geçiyor.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle olan ticareti açısından da konu önemli. AB'nin sürdürülebilir tekstil politikaları; daha dayanıklı, yeniden kullanılabilir, tamir edilebilir ve geri dönüştürülebilir ürünleri teşvik ediyor. Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörü Avrupa pazarına güçlü şekilde bağlı olduğu için bu dönüşüm Türk üreticileri de doğrudan ilgilendiriyor.

KIYIDAKI KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Mülayim Üretim: Toprağın döngüsüne saygı duyarak, acele etmeden mevsiminde üretim yapma felsefesi. (Hızlı moda ve hızlı tüketime inat bir duruş.)

HELENE SCHMITZ'IN "BOTANİK BİR SERÜVEN"İ İSTANBUL'DA

İstanbul Kültür Yolu Festivali kapsamında İsveçli fotoğraf sanatçısı Helene Schmitz'in "Botanik Bir Serüven" (A Botanical Affair) adlı fotoğraf sergisi, Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi'nde sanatseverlerle buluştu. 26 Eylül'de ziyarete açılan sergi, 25 Ekim'e kadar görülebilecek.

1960 Stockholm doğumlu Helene Schmitz, fotoğraf çalışmalarında insanın doğayla kurduğu ilişkiyi, doğanın zaman içerisindeki dönüşümünü ve insanın doğayı anlamlandırma biçimlerini ele alıyor. Sanatçının İstanbul'daki sergisi de bitkileri yalnızca estetik birer nesne olarak görmek yerine, insanın doğayı sınıflandırma, düzenleme ve kontrol etme çabasını sorgulayan bir bakış ortaya koyuyor.

Bu yönüyle sergi, yalnızca bitkilerin fotoğraflarını izleyiciye sunmuyor. Aynı zamanda insanların doğaya bakarken kullandığı ölçütleri de tartışmaya açıyor. Bitkinin adlandırılması, sınıflandırılması, yetiştirilmesi ve ekonomik bir değere dönüştürülmesi gibi süreçler, insanın doğa üzerindeki etkisini yeniden düşünmeye davet ediyor.

Schmitz'in sanat anlayışında doğa, yalnızca seyredilen bir manzara olarak değil, insanla sürekli etkileşim hâlinde olan canlı bir sistem olarak ele alınıyor. Sanatçının biyografisinde de çalışmalarının insanlığın doğayla kurduğu karmaşık ilişkiyi ve doğadaki değişim ile dönüşümleri araştırdığı belirtiliyor.

Doğaya farklı bir mesafeden bakış

"Botanik Bir Serüven", ziyaretçiye doğaya yalnızca güzel ve estetik bir görüntü olarak bakmak yerine, "Doğayı neden böyle görüyoruz ve onu neden sınıflandırma ihtiyacı duyuyoruz?" sorusunu yöneltiyor. Schmitz'in yakın plan çekimleri, bitkilerin alışılmış görüntülerini değiştirerek izleyicinin doğayla arasındaki bakış mesafesini yeniden kuruyor.

İstanbul'da Kültür Yolu Festivali kapsamında başlayan sergi, festivalin sona ermesinin ardından da ziyaret edilebilecek. Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi'nde 25 Ekim'e kadar açık olacak "Botanik Bir Serüven", her gün 10.00–20.00 saatleri arasında ziyaretçilerini bekliyor

"Linnaeus Project", adını 18. yüzyılda yaşamış İsveçli botanikçi Carl Linnaeus'un doğayı sınıflandırma çalışmalarından alan bir seridir. Helene Schmitz bu projede, insanın çevresindeki canlıları kategorilere ayırarak düzenli bir sistem içinde tanımlama ve kontrol etme isteğini ele alıp sorgular. Çalışma; bitkilerin adlandırılması, sınıflandırılması, yetiştirilmesi ve ekonomik değere dönüştürülmesi gibi süreçler üzerinden insan-doğa ilişkisini tartışmaya açar. Sanatçı, insanlığın doğaya bakarken kullandığı ölçütleri sorgulayarak izleyiciyi doğa üzerindeki etkisini yeniden düşünmeye davet eder.

"Blow Up" serisinin bir parçası olan "Papaver orientalis".

İlk olarak 2003 yılında ortaya çıkan "Blow Up" serisi, analog film ve makro fotoğraf teknikleriyle bitkilerin gözle fark edilmeyen ayrıntılarını görünür kılar. Çalışmada bitkilerin kusursuz formları yerine yapışkan yüzeyleri, tüyleri, düzensizlikleri ve çürümeye başlayan bölümleri sıra dışı boyutlarda sergilenir.

Doğal ortamlarından çıkarılan bitkilerin yapay stüdyo ışığında fotoğraflanması, eserlerde gerçek ile gerçeküstü arasındaki sınırı belirsizleştirir. Bitkilerin büyüme ve çürüme süreçlerindeki gerçeküstü güzelliğe odaklanan bu seri, izleyicinin tanıdık bir çiçeğe yakından baktığında bambaşka bir formla karşılaşmasını sağlar.

KIYIDAKI KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Antropojenik Körlük: İnsanın kendi yarattığı beton dünyaya o kadar alışması ki, doğanın yok oluşunu "normal" zannetmeye başlaması durumu.

İNSANIN TARİHİNDEN GEZEĞENİN TARİHİNE

Dipesh Chakrabarty, iklim krizinin insani tarih ile dünya tarihini birleştirdiğini savunarak küresel ısınmanın insanı jeolojik bir güce dönüştürdüğünü vurgular. Eser, kapitalizmin tarihi ile küresel iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alarak insan merkezli tarih anlayışının sınırlarını sorgular ve doğa tarihi ile insanlık tarihi arasındaki geleneksel ayrımın iklim çağıyla birlikte ortadan kalktığını ifade eder. Küreselleşme ve insan faaliyetlerinin gezegen boyutundaki etkileri, tarihsel ve ekolojik süreçlerin ortak bir düzlemde değerlendirilmesini zorunlu kılar. Kitap, geleceği şekillendirmek için insan türünün doğayla olan ilişkisini yeniden tanımlaması ve gezegensel ölçekte yeni bir sorumluluk bilinci geliştirmesi gerektiğini öne sürer.

TOPRAĞIN KORUYUCULARI

AKBELENDE KADINLARIN DOĞA VE ADALET MÜCADELESİ

Muğla'nın Milas ilçesindeki Akbelen Ormanı, 2023 yazında çevre mücadelesinin önemli merkezlerinden biri haline geldi. Orman alanının korunması için yürütülen direnişte köylü kadınların görünürlüğü dikkat çekti. Akbelendeki mücadele, doğanın korunmasının yanı sıra yaşam alanlarının, geçim kaynaklarının ve çevresel hakların savunulması üzerinden ekofeminizm ve çevresel adalet tartışmalarını da gündeme taşıdı.

Muğla / Milas

Akbelen Ormanı'nda 2023 yazında yoğunlaşan çevre mücadelesi, bölge halkının yaşam alanlarını ve doğayı koruma çabasını kamuoyunun gündemine taşıdı. Mücadelenin dikkat çeken aktörlerinden biri ise köylü kadınlar oldu. Kadınların ormanı korumak için gerçekleştirdiği eylemler ve doğayla kurdukları ilişki, Akbelen direnişinin ekofeminist bir perspektifle ele alınmasına neden oldu.

Aktivist hareketin ön saflarında kadınlar vardı

Akbelendeki mücadelede kadınlar yalnızca destek veren kişiler olarak değil, direnişin doğrudan özneleri olarak görünürlük kazandı. Ağaçlarla sarılmaları nöbetlere katılmaları ve çeşitli eylemlerle ormanın korunmasının savunmaları, kadınların çevre mücadelesindeki rolünü görünür hale getirdi. Araştırmada özellikle kadınların doğaya korumanın mücadelesinin, çevresel adalet ve ekofeminizmin kesiştiği önemli bir örnek olduğu vurgulanıyor. Kadınların yaşadıkları çevreyle kurdukları gündelik ilişki, ormanın ve doğal kaynakların korunmasını yalnızca bir çevre meselesi olmaktan çıkararak yaşam hakkı ve adalet meselesi haline getiriyor. Akbelendeki direnişin temelinde ormanın ve bölgedeki yaşam alanlarının korunması talebi bulunuyor. Çevresel adalet yaklaşımı açısından ise konu, çevresel zararların ve doğal kaynakların kullanımından doğan sonuçların toplumun farklı kesimlerini nasıl etkilediği üzerinden değerlendiriliyor. Araştırmaya göre köylülerin doğayla kurduğu ilişki, ekonomik ve sosyal yaşamın da bir parçası. Bu nedenle çevrede meydana gelen değişimler yalnızca doğal alanı değil, bölgedeki insanların gündelik yaşamını ve geçim kaynaklarını da etkileyebiliyor.

Ağaçlara sarılan kadınlar sembol oldu

Akbelende kadınların ağaçlara sarılarak gerçekleştirdiği direniş, mücadelenin en görünür sembollerinden biri haline geldi. Araştırmada bu görüntülerin Hindistan'daki Chipko Hareketi'ni hatırlattığı belirtiliyor. 1970'li yıllarda Hindistan'da kadınların ağaç kesimlerine karşı ağaçlara sarılarak gerçekleştirdiği direniş, kadınların doğa savunusundaki rolünün sembol örneklerinden biri olarak kabul ediliyor. Akbelendeki kadınların benzer biçimde ağaçların yanında konumlanması, kadın-doğa ilişkisini çevre mücadelesinin önemli unsurlarından biri haline getirdi.

Akbelenden çevresel adalet çağırısı

Akbelende yaşananlar, çevre sorunlarının yalnızca doğayla sınırlı olmadığını gösteren örneklerden biri olarak değerlendiriliyor. Ormanların, su kaynaklarının ve yaşam alanlarının korunması talepleri; çevre hakkı, yaşam hakkı ve adalet tartışmalarıyla birlikte ele alınıyor. Kadınların mücadeledeki görünürlüğü ise ekofeminizmin temel tartışmalarından biri olan kadın, doğa ve toplumsal adalet arasındaki ilişkiyi gündeme getiriyor. Akbelendeki direniş, doğayı koruma mücadelesinin aynı zamanda insanların yaşadıkları çevre üzerindeki söz hakkı ve yaşam alanlarını koruma talepleriyle bağlantılı olduğunu ortaya koyuyor.

KIYIDAKI KELİMELER SÖZLÜĞÜ:

Eko-Keder (Ecogrief): İklim krizi ve türlerin yok oluşu karşısında hissedilen kolektif yas, çaresizlik ve melankoli hali.

HIMALAYALAR ÇÖKERKEN BM NEREDE?

<https://sosyalup.net/bmden-himalaya-alarmi-himalaya-buzullari-cokuyor/>

<https://serbestiyet.com/featured/himalayalarda-buzul-coktu-nepal-ve-tibette-16otan-fazla-olu-1300den-fazla-kayip-247178/>

YEŞİL AKLAMA RADARI: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK & MARKA

<https://annual-report.puma.com/2025/en/combined-management-report/sustainability-statement/general-information/impact-risk-and-opportunity-management/index.html>

<https://annual-report.puma.com/2025/en/combined-management-report/sustainability-statement/environmental-information/e3-water-and-marine-resources/index.html>

<https://annual-report.puma.com/2025/en/combined-management-report/sustainability-statement/environmental-information/e1-climate-change/index.html>

<https://nltimes.nl/2026/02/24/report-finds-fashion-brands-misleading-ethical-claims-calls-stronger-oversight>

<https://sustmeme.com/2025/06/11/sustainability-report-gets-voiced-in-gen-z-fashion/>

<https://beleggingsfonds.nl/asnbank.nl/nieuws-/asn-impact-investors-sells-all-investments-in-the-clothing-industry.html>

DÖNGÜSEL EKONOMİ

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/tubitak-destekli-projeyle-kahve-telvesi-kullanilarak-yerli-mantar-tohumu-uretildi/3069980>

DÖNGÜSEL HABİTAT: SIFIR ATIK & KENTSEL METABOLİZMA

<https://iclei.org/>

<https://www.no-burn.org/resources/small-town-big-steps-the-story-of-kamikatsu-japan/>

ÇÖPTEN GELECEĞE: GERİ DÖNÜŞÜM

<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/doa-ile-130-milyon-icecek-ambalaji-geri-donusume-kazandirildi/4040803>

<https://www.instagram.com/sifiratikgovtr>

<https://aposto.com/s/geri-donusumle-imtihanimiz-ambalaj-tasarimindan-bagimsiz>

<https://interaktif.trthaber.com/2018/geri-donusum/index.php>

TEKSTİLDE DÖNGÜSELLİK MÜMKÜN MÜ?

<https://www.ekoik.com/tekstilde-dongusellik-nasil-donusecegiz/>

<https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-tekstil-ve-haz%C4%B1r-giyim-nas%C4%B1l-yok-olma-noktas%C4%B1na-geldi/a-74205371>

HELENE SCHMITZ'IN “BOTANİK BİR SERÜVEN”İ İSTANBUL'DA

<https://kulturyolufestivali.com/etkinlik/botanik-bir-seruven>

<https://www.212photographyistanbul.com/tr/sergiler/a-botanical-affair>

TOPRAĞIN KORUYUCULARI

FILE:///C:/USERS/BH/DOWNLOADS/10.18657-YONVEEK.1687210-4820192.PDF